

Kaisa Salo
Anna Wikman

Case: FinnSniper

FinnSniper -videon tuotanto

Opinnäytetyö

Kevät 2013

Kulttuurialan yksikkö

Kulttuurituotannon koulutusohjelma

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU

Opinnäytetyön tiivistelmä

Koulutusyksikkö: Kulttuurialan yksikkö

Koulutusohjelma: Kulttuurituotanto

Suuntautumisvaihtoehto: Mediatuotanto

Tekijä: Kaisa Salo, Anna Wikman

Työn nimi: Case: FinnSniper; FinnSniper -videon tuotanto

Ohjaaja: Jukka Saarela, Kari Salo

Vuosi: 2013

Sivumäärä: 41

Liitteiden lukumäärä: -

Teimme opinnäytetyömme mediaosuutena kaksi videota Pohjanmaan tarkka-ampujat ry:lle. Ensimmäinen video on mainosvideo Pohjanmaan tarkka-ampujat ry:n järjestämälle FinnSniper 2013 tarkka-ampujakilpailulle ja toinen video on esittelyvideo FinnSniper tarkka-ampujakisoista. Molemmat videot on tarkoitus julkaista videopalvelu YouTube: ssa. Kohderyhmänä ovat kilpailusta kiinnostuneet henkilöt, ammattisotilaat, muut viranomaiset sekä tarkka-ammuntaa harrastavat reserviläiset.

Opinnäytetyön kirjallisessa osuudessa esittelemme videoiden tuotantokaarta esituotannosta jälkituotantoon. Tuotannossa jokainen työvaihe vaikuttaa seuraavaan työvaiheeseen. Jälkituotannolla oli opinnäytetyössämme suuri merkitys, sillä videot suunniteltiin vasta editointivaiheessa.

Avainsanat: video, videokuvaus, tuotanto, leikkaus, dokumentti, jälkituotanto, tuottaminen

SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Thesis abstract

Faculty: School of Culture and Design

Degree programme: Degree programme in Cultural management

Specialisation: Media Management

Author/s: Kaisa Salo, Anna Wikman

Title of thesis: Case: FinnSniper; FinnSniper -video production

Supervisor(s): Jukka Saarela, Kari Salo

Year: 2013

Number of pages: 41

Number of appendices: -

The present thesis is based on two videos we made for Ostrobothnia sniper association. The association organizes FinnSniper sniper competition every year. The first video is a promotional video for that. The second video is a demonstration video of a FinnSniper competition. Both videos are scheduled to be released on YouTube. The target groups are people who are interested in the sniper competition, professional soldiers, other authorities, as well as reservists.

In the research part of the thesis we present our video production. In a video production every task has an influence to the next task. The post-production had a great importance in our production, because the videos were designed during editing.

Keywords: video, post-production, production, editing, video shooting, producing

SISÄLTÖ

Opinnäytetyön tiivistelmä.....	2
Thesis abstract.....	3
SISÄLTÖ.....	4
Käytetyt termit ja lyhenteet	5
1 JOHDANTO	6
2 CASE: FINNSNIPER.....	8
3 ESITUOTANTO	9
3.1 Mitä videoitamme vaaditaan.....	9
3.2 Ajatuksista käsikirjoitukseksi	10
3.3 Valmistautuminen kuvauksiin.....	12
4 TUOTANTO	15
4.1 Kuvauspaikat, -luvut ja -aikataulut.....	15
4.2 Kuvaaminen	16
4.3 Kuvakoot ja kuvakulmat	17
4.4 Äänten taltiointi.....	18
4.5 Kuvaustilanteen haasteet.....	20
5 JÄLKITUOTANTO.....	22
5.1 Editointi Ylellä.....	22
5.2 Materiaalin tuominen edittiin	22
5.3 Toteutus suunniteltiin editissä	24
5.4 Uuden idean muotoutuminen	25
5.5 Rakenteen muotoutuminen	27
5.6 Äänelliset elementit ja äänileikkaus.....	27
5.7 Värikorjailu yhtenäistää	31
5.8 Grafiikat viimeistelee	33
6 TUOTANTO KOKONAISUUTENA	35
7 YHTEENVETO.....	38
LÄHTEET	40

Käytetyt termit ja lyhenteet

Bin	Editointiohjelman tiedostokansio, johon videomateriaali laitetaan.
Ekvalisaattori	Taajuuskorjain, joka kohdistuu eri äänitaajuuksiin. Se voi olla vaikutukseltaan joko korostava tai vaimentava. (Kivi 2012, 303.)
Loggaaminen	Videomateriaalin merkitseminen ja valinta (Aaltonen 2011, 337).
Sekvenssi	Aikajana, johon kuva- ja äänitiedostot editoidaan yhdeksi kokonaisuudeksi.
Stage	Tarkka-ampujakilpailun tuliasema
Tarkka-ampuja	Sotilas, jolla on koulutus ja välineet, joilla hän voi tuhota vihollisen, joka on muille taistelijoille liian kaukana, hyvin naamioitu tai hyvin suojattu (Salo 1999, 8).

1 JOHDANTO

Opinnäytetyömme koostuu Pohjanmaan tarkka-ampujat ry:lle tekemistämme kahdesta videosta sekä kirjallisesta osuudesta. Esituotantovaiheessa suunnitelmissa oli, että ensimmäinen video on mainosvideo vuoden 2013 tarkka-ampujakisoille ja toinen video on koostevideo vuoden 2012 FinnSniper -tarkka-ampujakisoista. Esituotantovaiheessa tilaajan kanssa sovittiin, että jos näkökulmamme lopullisesta videosta poikkeavat paljon toisistaan, teemme kaksi versiota toisesta videosta; opinnäytetyöversion ja tilaajan version. Olimme siis varautuneet tekemään tarvittaessa kolmannenkin videon.

Kolmas video tuli aiheelliseksi jälkituotantovaiheessa, sillä tilaaja halusi selvästi kestoaltaan pidemmän videon, joka esittelisi tarkka-ammuntatekniikkaa kattavasti. Halusimme, että opinnäytetyövideostamme olisi hyötyä tilaajallekin, joten emme tehneet kahta koostevideota. Päätimme jälkituotantovaiheessa, että teemme opinnäytetyönä esittelyvideon FinnSniper -kilpailusta. Tämä vaikutti opinnäytetyömme jälkituotantoon, sillä esittelyvideota ei ollut esituotantovaiheessa suunniteltu. Käsikirjoitus tehtiin ainoastaan koostevideota varten. Tilaajalle tehtävä koostevideo ei tule opinnäytetyönä arvosteluun.

Pohjanmaan tarkka-ampujat ry (Pohta ry) on Pohjanmaan Aluetoimiston alueella tarkka-ammuntaa harrastavien henkilöiden rekisteröity yhdistys. Pohta järjestää vuosittain FinnSniper tarkka-ampujakilpailun. Vuoden 2012 kilpailu pidettiin 6.7-7.7. Mainosvideon on tarkoitus tehdä FinnSniper tarkka-ampujakilpailu laajasti tunnetuksi ja sitä kautta saamaan kilpailijoita ympäri maailman. Se on tarkoitettu julkaistavaksi videopalvelu YouTube:ssa ja kohderyhmänä ovat ammattisotilaat ja muut viranomaiset sekä tarkka-ammuntaa harrastavat reserviläiset. FinnSniper -kilpailun esittelyvideo on suunnattu sekä kilpailusta kiinnostuneille että mainosvideon kohderyhmälle. Sen tarkoitus on esitellä kilpailua ja välittää hyvää tunnelmaa ja ilmapiiriä kilpailusta sekä tarkka-ampujista. Esittelyvideo tulee myös tilaajan käyttöön ja julkaistavaksi YouTube:ssa.

Idea tarkka-ammunta videon tekemisestä oli ollut mietinnässä jo pitkään, koska kyseistä projektia on jo kerran aikaisemmin tarjottu meille. Varsinainen toimeksianto videon tuottamisesta tuli sopivalla hetkellä eteen uudestaan ja

tartuimme tilaisuuteen. Sovimme 22.2.2012 Pohta ry:n kanssa, että tuotamme FinnSniper 2012 -kilpailun videon opinnäytetyönämme.

2 CASE: FINNSNIPIER

Opinnäytetyömme kirjallinen osuus on tapaustutkimus eli case study. Pohdimme opinnäytetyön kirjallisessa osuudessa FinnSniper -videoiden tuotantoprosessia. Toteutimme ja suurimmaksi osaksi suunnittelimme molemmat videot editointivaiheessa.

Tapaustutkimus on yksi kvalitatiivisen eli laadullisen tutkimuksen tiedonhankinnan lajeista (Hirsjärvi, Remes, Sarjavaara 2010, 162). Kvalitatiivisessa tutkimuksessa pyritään ymmärtämään kohteen laadullisia ominaisuuksia kokonaisvaltaisesti (Lähdesmäki, Hurme, Koskimaa, Mikkola & Himberg [viitattu 3.4.2013]). Kvalitatiivisessa tutkimuksessa ei yleensä puhuta tutkittavasta ongelmasta vaan pikemminkin tutkimustehtävästä (Hirsjärvi ym. 2010, 126). Tutkimustehtävässämme esittelemme FinnSniper -videoiden tuotantokaarta. Tutkimme videotuotantoa tämän yksittäisen tapauksen kautta. Tapaustutkimuksessa ei pyritä yleistettävyyteen, vaan tarkoituksena on ymmärtää ja tulkita yksittäistä tapausta (Lähdesmäki ym. [viitattu 3.4.2013]). Tutkimalla yksittäistä tapausta saadaan esiin se mikä toistuu usein myös yleisemmällä tasolla (Hirsjärvi ym. 2010, 182).

Tapaustutkimukselle ominaista on, että aineistoa kerätään useita eri metodeita käyttäen (Hirsjärvi ym. 2010, 135). Meillä käytössä oli paljon aiheeseen liittyvää kirjallisuutta, johon perehdyimme ja jota tutkimme esituotantovaiheesta aina jälkituotantovaiheeseen asti. Käytimme myös omaa havainnointia aineistonkeruumenetelmänä. Havainnointimenetelmässä tutkimuskohteesta kootaan tietoa sitä seuraamalla ja tekemällä havaintoja (Lähdesmäki, ym. [viitattu 5.4.2013]). Havainnoimme sitä, miten onnistuimme tuotannossa vai onnistuimmeko. Pohdimme myös, mitä tuotannon aikana tapahtui, mitä ongelmia ilmeni ja kuinka ratkaisimme ne.

3 ESITUOTANTO

3.1 Mitä videoiltamme vaaditaan

Opinnäytetyössämme idean kehittäminen lähti tilaajan toiveista, siitä mitä tilaaja meiltä vaati. Videoille asetetun kohderyhmän vuoksi molemmat videot tuli suunnitella kohderyhmää ajatellen. Mainoksen toivottiin antavan tunnettavuutta kisalle ja koostevideon toivottiin kertovan monipuolisesti tarkka-ampujakisasta. Tilaajan toiveena oli keskittyä tarkka-ammunnan tekniseen puoleen ja näyttää videossa mahdollisimman monta kisaan osallistuvaa paria. Tässä vaiheessa emme olleet vielä suunnitelleet tekevämme esittelyvideota, joten suunnitelmat on tehty ainoastaan mainos- ja koostevideota varten. Koostevideon suunnitelmat toimivat kuitenkin pohjana jälkituotannossa toteutetulle esittelyvideolle.

Halusimme videollemme päähenkilön tai päähenkilöitä. Monen kilpailuun osallistuvan henkilön kuvaaminen tuntui vaikealta varsinkin editointia ja valmiin videon yhtenäisyyttä ajatellen. Kahden parin kuvaaminen oli lähtökohtanamme käsikirjoitusta tehtäessä. Pääosissa eivät kuitenkaan olleet tarkka-ampujaparit vaan kilpailu ja sen eteneminen. Videomme olisi siis tilannekuvausdokumentti, jonka pääosissa on FinnSniper -kilpailu. Tilanne tarjoaa luonnostaan kehyksen, johon dokumentin teema ja henkilöt asettuvat (Aaltonen 2011, 22). Dokumentin kestoksi arvioimme 15-20 minuuttia. Mainosvideon kesto päätettiin esituotantovaiheessa, mutta sisältöä ei käsikirjoitettu etukäteen. Mainosvideon rakenteeseen ei tästä syystä perehdyttykään erityisemmin esituotantovaiheessa.

Elokuvateoreetikko Bill Nichols (2001, 99) jäsentää dokumenttielokuvat kuuteen erilaiseen moodiin eli todellisuuden esittämisen tyyppiin: poeettiseen, selittävään, havainnoivaan, osallistuvaan, refleksiiviseen ja performatiiviseen. Dokumenttimme ei kuulu vain yhden moodin piiriin, sillä siinä voidaan havaita eri moodeja. Ensisijaisesti se on moodiltaan havainnoiva, sillä videolla nähtävään toimintaan ei ole vaikutettu. Kuitenkin haastattelutilanteet kuuluvat osallistuvaan moodiin, sillä niissä on osallistuttu vuorovaikutukseen päähenkilöiden kanssa haastattelemalla heitä. Fiktiivinen osuus edustaa poeettista moodia, sillä se painottuu visuaalisuuteen ja rytmiin. Päättyessämme tekemään esittelyvideon

dokumenttimme muuttui yhä enemmän selittävän moodin mukaiseksi, koska lisäsimme kertojäänen.

3.2 Ajatuksista käsikirjoitukseksi

Dokumenttiaiheena tarkka-ammunta kiinnosti ja herätti jopa uteliaisuutta. Halusimme ottaa riskin ja lähteä tekemään dokumenttia aiheesta, josta meillä ei ollut paljon ennakkotietämystä. Ilman mitään ennakkotyötä projektia ei toki aloitettu. Perehdyimme tarkka-ammuntaan ja FinnSniper tarkka-ammuntakisoihin aiemmin tehtyjen videoiden kautta. Aikaisemmat FinnSniper -videot ovat kestoaltaan useita kymmeniä minutteja. Halusimme omasta videostamme paljon lyhyemmän ja tiiviimmän. Mielestämme Internet-käyttöön tarkoitettu video ei saa olla liian pitkä ja pitkästyttävä. Yleisesti tarkka-ammunta videomateriaalia tutkiessamme havaitsimme, että tarkka-ammunta lajina on aika hidastempoista – odottamista ja tähtäilyä. Tämä tulisi ottaa huomioon suunnitellessamme käsikirjoitusta. Katsojien mielenkiintoa on kuitenkin pidettävä yllä koko videon ajan.

Teimme tutkimustyötä myös perehtymällä tarkka-ammuntakirjallisuuteen ja lukemalla alan Internet-foorumeja. Viimeiseksi mainitusta sai yllättävän hyvän käsityksen siitä, mistä tarkka-ampujat eli videomme kohderyhmä keskustelelee ja mikä heitä tarkka-ampujakilpailussa kiinnostaa. Saimme myös tätä kautta selville ulkomaalaisten ammattisotilaiden tietämyksen Suomesta ja Suomessa järjestettävistä tarkka-ampujakisoista.

Ennakkotutkimuksessa kävi myös ilmi, että alaa tuntemattomilla ihmisillä on tarkka-ammunnasta ennakkoluuloja. Kertoessamme opinnäytetyöaiheestamme saimme hämmästyneitä katseita. Meiltä myös kysyttiin, että mitä siellä kilpailussa oikein ammutaan. Tarkka-ampujat esitetään usein hyvin negatiivisessa valossa ja heitä verrataan sala-ampujiin. Jo pelkästään sanana tarkka-ampuja sisältää tunnelatauksen (Salo 1999, 7). Halusimme yrittää videollamme rikkoa tällaisia ennakkoluuloja näyttämällä tarkka-ampujia sekä sotilaina että tavallisina ihmisinä.

Saimme kilpailun järjestäjältä kilpailusuunnitelmat, jossa oli kuvailtuna kisan tehtävät ja aikataulu. Kilpailu koostui kuudesta eri tehtävästä. Päätimme

suunnitteluvaiheessa, että jokainen tehtävä tullaan esittämään omana kokonaisuutenaan. Tämän perusteella kokosimme käsikirjoituksen yhtenäiseksi niillä tiedoilla, jotka meillä oli. Koostevideon käsikirjoituksen avulla hahmotimme, mitä tulemme tekemään ja saimme ajatuksia kerättyä paperille. Hahmotimme mitä kohtaa tulee vielä parantaa, sillä pystyimme käsikirjoittajina keskustelemaan ajatuksistamme kun ne olivat paperilla luettavassa muodossa. Suunnittelimme videon alkavaksi fiktiivisellä osuudella, jonka tarkoituksena on herättää katsojan mielenkiinto. Fiktiivinen osuus olisi samalla ohjelmatunnus. Samantyylistä fiktiivistä osuutta kaavailimme myös loppuun.

Käsikirjoitusta näytettiin tilaajalle ja vasta tässä vaiheessa pystyimme keskustelemaan samasta aiheesta. Käsikirjoituksella vakuutetaan tilaaja siitä mitä tullaan tekemään (Aaltonen 2006, 135). Tilaaja oli erittäin tyytyväinen käsikirjoitukseen jo ensimmäisen käsikirjoitusversion saadessaan. Tietenkin muutoksia tehtiin tämän jälkeenkin. Ensimmäinen käsikirjoitusversio ei ole koskaan lopullinen. Tilaajalla oli joitain omia ehdotuksia käsikirjoitusta koskien. Veimme käsikirjoittamista eteenpäin tilaajan ehdotuksien ja omien ideoiden perusteella.

Käsikirjoittaminen tarkka-ammunnan ammattilaisille suunnatusta videosta tuntui haastavalta. Sitä osittain hankaloitti se, että emme tienneet mitä tarkka-ampujakilpailussa tulee tapahtumaan. Kilpailun tehtävät ovat joka vuosi erilaisia, joten aiempien vuosien videomateriaalikaan ei auttanut hahmottamaan tulevia tapahtumia. Huomasimme, että fiktiiviset osuudet olivat helpommin ja tarkemmin käsikirjoitettavissa kuin dokumentaarinen osuus. Dokumenttielokuvan käsikirjoitus oli enemmänkin väljä toimintasuunnitelma (Aaltonen 2006, 135). Käsikirjoituksestamme käy ilmi mitä haluaisimme kuvata, mitä pystyisimme varmasti kuvaamaan, mitä emme pystyisi kuvaamaan ja mitä pitäisi saada kuvattua (Aaltonen 2011, 121). Meillä oli lopulta käsikirjoituksen runko, johon oli käsikirjoitettu niin paljon kuin esituotantovaiheessa pystyimme.

Käsikirjoituksemme oli olettautunut siitä, miten asiat voisivat tulla tapahtumaan. Se antoi työryhmälle valmiudet toimia kuvaustilanteessa ja toi varmuutta siihen, mitä aiotaan kuvata. Tuotantovaiheessa käsikirjoitusta ei seurattu orjallisesti vaan se oli enemmän muistuttamassa siitä, mitä ollaan tekemässä. Fiktiivisten osuuksien

kuvauksissa käsikirjoitusta noudatettiin ja sitä oli helpompikin noudattaa kuin dokumenttia kuvatessa. Fiktiivisissä kuvauksissa meillä oli varmuus siitä, mitä tulee tapahtumaan, koska tilanteet oli lavastettuja. Pystyimme ottamaan uusintaottoja, jos jokin kohta ei toiminut halutulla tavalla. Jälkituotantovaiheessa käsikirjoituksen mukaan edettiin fiktiivisiä osuuksia leikatessa. Dokumenttia editoitaessa käsikirjoitusta käytettiin vain hahmottamaan seuraava oletettava kohta. Sekään ei aina onnistunut, sillä esimerkiksi osa haluamistamme kohtauksista eivät olleet toteutuneet kuvausvaiheessa. Dokumenttielokuva on itsessään avoin prosessi, ei suunniteltu lopputulos, joka olisi tiedossa etukäteen (Aaltonen 2006, 244). Dokumenttia editoitaessa käsikirjoitus on enemmän suunnan näyttäjä kuin noudatettava totuus.

3.3 Valmistautuminen kuvauksiin

Kilpailutilanteen kuvaamisen suunnitteluvaiheessa tiesimme, että kuvaukset tulevat olemaan haasteelliset kaikin puolin. Uusintaottoja ei voida ottaa kilpailun aikana, ja maastossa kuvauskaluston kanssa liikkuminen vaatii meiltä hyvää fyysistä kuntoa. Varauduimme muuttuviin sääolosuhteisiin mm. aurinkorasvalla ja kameroiden sadesuojilla. Kilpailualueelle ei turvallisuussyistä saanut tulla liikaa ylimääräisiä ihmisiä. Tämän vuoksi kuvausryhmäämme otettiin meidän lisäksi ainoastaan yksi henkilö. Ville Vuohelainen lupautui äänimieheksi Annan ja Kaisan toimiessa kameraoperoijina. Kuvausharjoituksissa päätimme, että Kaisa hoitaisi äänityksen, koska hänellä oli siitä enemmän kokemusta.

Kuvaukset suunniteltiin toteutettavaksi kahdella Panasonic AG-HPX250 HD -kameralla, jonka lisäksi käytössä olisi kolme GoPro HD Hero -kameraa sekä yksi pieni Panasonic HD -kamera. Saimme mukaan kuvaustiimiimme ilmakuvaryhmän, Avia Films Finland -nimisen yrityksen, joka kuvaa kauko-ohjattavalla ilmakuvauskalustolla. Tilaajan puolelta saatiin vielä mukaan lämpökameroita valmistava yritys VHF Elektronik GmbH, joka lupasi uuden lämpökameransa prototyypin kuvausryhmän käyttöön. Lämpökamera sopi teknisiltä ominaisuuksiltaan lentolaitteeseen kiinnitettäväksi, joten sitä päätettiin käyttää ilmakuvauksissa.

Dokumentin esituotantovaiheessa on kuvauspaikkoihin ja aihepiiriin etukäteen tutustuminen tärkeää (Aaltonen 2002, 25). Meillä ei ollut mahdollisuutta tutustua kuvauspaikkoihin tai tarkka-ammuntakisoihin ennen kuvauksia. Päätimme järjestää itse harjoituskuvaustilanteen tarkka-ammuntaa tuntevan henkilön avustuksella. Tämä oli järkevää turvallisuuden kannalta. Harjoituskuvaukset järjestettiin Vaasan Kivijärven ampumaradalla. Mukana meillä oli kameroiden lisäksi äänityslaitteet, joilla testasimme kuinka lähellä ampujaa voimme olla ja miten eri aseiden suupaineet tai ruutikaasut häiritsevät kuvaamista. Meidän piti huolehtia oman turvallisuuden lisäksi koululta lainassa olevien laitteiden turvallisesta käsittelystä.

Pääsimme testaamaan mahdollisia kuvakulmia ja -kokoja sekä saimme ohjeistusta turvallisista sektoreista, jossa voisimme tulevassa kuvaustilanteessa olla. Meidän piti ottaa huomioon myös se, että kuulon oli oltava suojattuna ammunnan aikana, mutta silti oli kuultava mitä tapahtuu ja miten äänet tallentuvat. Ratkaisimme asian laittamalla nappikuulokkeet aktiivikuulosuojainten alle. Aktiivikuulosuojaimet leikkaavat kaikki kovat äänet pois normaaliäänten kuuluessa tavallisesti.

Tilaja suunnitteli videolla näytettävät tarkka-ampujaparit etukäteen. Emme nähneet kilpailijoita ennen kuvauksia ja oli vaikea tietää, miten henkilöt toimisivat kilpailutilanteessa. Emme tieneet miten he vastaisivat haastattelukysymyksiin tai miten he suhtautuisivat kameraan. Kuvattaviin tutustuminen etukäteen on tärkeää kuvausten sujumisen kannalta. Kun kuvausryhmä on tutustunut kuvattaviin, he pystyvät paremmin rentoutumaan ja olemaan kameran edessä luontevammin. Kuvattavan jännittäessä kameraa käyttäytyminenkin voi muuttua jäykäksi ja luonnottomaksi (Aaltonen 2011, 242). Hyödylliseksi keinoksi on todettu kameroiden läsnäolo, vaikka mitään ei kuvattaisikaan. Ihmiset tottuvat jo ennen kuvauksia kameroihin ja unohtavat ne, jolloin työskentely saadaan entistäkin luontevammaksi.

Tilaja halusi kilpailusta ja ammunnoista materiaalia tarkka-ampujan näkökulmasta, kuten luodin turbulenssipyörrettä eli väreilyvanaa ilmassa, jonka perusteella näkyy luodin lentorata. Harjoitustilanteessa kuvatun materiaalin perusteella huomasimme, että emme tule saamaan sellaista materiaalia kameroillamme. Syynä saattoi olla lomiteltu kuva tai jokin muu tekninen seikka.

Tällaisen materiaalin taltioiminen onnistui kuitenkin pienellä HD -kameralla. Koimme maalitaulujen kuvaamisen haasteeksi, koska etäisyys saattoi olla jopa yli kilometrin, emmekä osanneet yhtään arvioida, miltä kuva maalitaulusta tulisi näyttämään. Valokalustonkin käyttöä mietittiin. Kuinka saisimme valokaluston kuljetettua kuvauspaikalta toiselle ja mistä saisimme sähköä metsän keskelle vai käyttäisimmekö akkuja? Ehtisimmekö pystyttää valokaluston jos ja kun aikataulu on tiukka ja kuka valokalustoa siirtäisi?

4 TUOTANTO

4.1 Kuvauspaikat, -luvut ja -aikataulut

Kuvaukset sijoituivat yhdelle viikonlopulle. Tarkka-ampujakisat järjestettiin Lohtajalla puolustusvoimien harjoitusalueella 6.-7.7.2012. Pääsimme tutustumaan kuvauspaikkoihin vasta samana päivänä kun kuvaukset alkoivat. Valmistelut kilpailualueella olivat vielä osittain kesken, mutta näimme suurin piirtein mistä kilpailijat ampuvat ja mistä suunnasta voimme heitä kuvata. Kilpailualueiden välimatkat vaihtelivat ja maastossa tapahtuvat siirtymiset kuvauspaikalta toiselle tuntuivat kesähelteellä raskailta. Osan kuljimme kuitenkin autolla.

Tilaja piti huolen siitä, että kaikki kuvattavat ovat tietoisia kuvauksista ja että jokainen allekirjoitti kuvausluvan ennen kuvausten alkamista. Niitä, jotka eivät halunneet itseänsä tunnistettavan kuvista, pyydettiin naamioimaan itsensä riittävän hyvin, jotta jälkituotannossa välttyttäisiin sensurointioperaatiolta.

Ennen kuvausviikonloppua olimme saaneet kilpailuaikataulun, josta näki missä ja milloin kunkin parin tulisi olla. Teimme alustavan kuvausaikataulun kilpailuaikataulun ja potentiaalisten kuvattavien perusteella. Selvitimme mitä pareja olisi helpoin seurata niin, että kuvausryhmällä jäisi tarpeeksi aikaa siirtymiin ja välttämättömiin taukoihin ilman, että koko ajan olisi kova kiire. Kilpailuaikataulun muuttumisen myötä kuvausaikataulukin muuttui useaan kertaan ennen kuvauksia.

Tapahtuma alkoi perjantai-iltana klo. 21.30 lipunnostolla. Tässä vaiheessa vasta näimme ensimmäistä kertaa tilaajan valitsemat päähenkilöt sekä muut kilpailijat. Keskiyön aikaan kilpailijat lähetettiin matkaan ja kilpailu varsinaisesti alkoi. Yön aikana seurasimme kilpailijoita tiedustelutehtävässä gps -paikantimien avulla ja yritimme ehtiä kuvaamaan heitä rastipaikoille. Lopetimme ensimmäisen päivän kuvaukset noin klo. 02.30, koska aamulla oli herätys armeijan tapaan. Lauantaina aamulla saimme kuulla, että kilpailun alkamisajankohta on siirretty ja se toi uusia muutoksia aikatauluihin. Toinen kuvauspäivä kesti aamusta iltaan ja pidimme yhteyttä toimitsijoihin pitkin päivää, jotta pysyisimme perillä aikataulumuutosten suhteen. Aikataulut kuitenkin muuttuivat jatkuvasti ja tämän takia emme saaneet

kuvattua kaikkia tarvittavia stageja valitsemiltamme pareilta. Emme myöskään aikataulujen vuoksi ehtineet kuvata kilpailijoita muualla kuin kilpailutilanteessa. Olisimme alun perin halunneet näyttää kilpailijoita myös kilpailun ulkopuolella siviilivaatteissa, mutta tähän ei aikataulusyistä ollut mahdollisuutta.

4.2 Kuvaaminen

Ennen kuvauksia molempien kameroiden säädöt asetettiin kuvaamaan samaa formaattia. Lisäksi valkotasapainot tarkistettiin ja verrattiin kuvia keskenään. Yritimme helpottaa editointivaihetta varmistamalla, että molempien kameroiden kuvat olisivat mahdollisimman samanvärisiä ja valoisuudetkin olisivat lähellä toisiaan. Jos valoisuudessa on suuria eroja peräkkäisten kuvien välillä, saattaa ajan ja paikan illuusio rikkoontua (Kivi & Pirilä 2005, 50). Kuvaussuunnan vaihtuessa valoisuuskin muuttui ja aukkoa jouduttiin säätämään tilanteen mukaan. Päivällä kuvatessa oli yritettävä pitää huolta siitä, ettei kuva pala puhki kun taas yöllä kuvatessa kuvan oli oltava mahdollisimman valoisa. Editointivaiheessa kuvien erivärisyys ja -valoisuus hankaloittaa värimäärityä ja tekee siitä työläämpää.

Kuvatessa molemmat kameraoperaattorit käyttivät sekä automaatti- että manuaalitarkennusta. Päätimme, että emme käytä muita automaattiasetuksia, koska niihin ei voi Artiksen (2008, 79) mukaan luottaa sataprosenttisesti. Automaattitarkennusta käytettiin lähinnä silloin, kun ei ollut mahdollisuutta katsoa etsimestä kuvan tarkkuutta tai kun piti liikkua kohteen mukana eikä ehtinyt pysähtyä tarkentamaan. Jouduimme osittain käyttämään automaattitarkennusta kuvatessamme yöllistä tiedustelutehtävää. Useat yöllä kuvatut kuvat ovat jääneet epätarkoiksi, koska automaattitarkennus ei toimi hämärässä.

GoPro -kameroissa ei ollut etsimiä, ja kuvattu materiaali voitiin tarkistaa vasta kuvausten jälkeen. Käytimme GoPro -kameroita erityisesti liikkuvien kohteiden kuvaamiseen, kuten esimerkiksi autoon kiinnitettynä. GoPro -kameroilla saimme otettua erikoisista kuvakulmista kuvaa, jolla saatiin vaihtelevuutta kuviin. Emme kuitenkaan laskeneet mitään GoPro -materiaalin varaan.

4.3 Kuvakoot ja kuvakulmat

Sovimme ennen kuvausten aloittamista, että molemmat kamerat kuvaavat kilpailua ja kilpailijoita useasta eri kuvakulmasta ja eri kuvakokoja tulisi olla useita. Tämä helpottaa leikkaamista. Materiaalia oli tarkoitus saada mieluummin liian paljon kuin liian vähän, vaikka tiesimme sen hidastavan leikkausvaihetta. Samalla se kuitenkin antoi enemmän vaihtoehtoja tarinan kerrontaan ja videoiden kulkuun.

Kilpailualueilla pyrimme ensimmäiseksi kuvaamaan yleiskuvaa, jolla näytämme katsojalle minkälaisessa maastossa kilpailijat milläkin hetkellä ovat. Yleiskuvaa kuvattiin myös kuvitusta ja siirtymiä varten. Samoin kuin yleiskuva, laajakuvakin kuvattiin jalustalta, jotta saataisiin stabiilia ja siistiä kuvaa. Laajakuva on peruskuvaa ympäristöstä, josta tulee saada käsitys ympärillä tapahtuvista asioista (Artis 2008, 163-164). Laajakuvaa kuvatessa huomioimme sen, että siitä on apua myös editoitaessa, varsinkin siinä vaiheessa kun tulee ongelmia kuvien yhteensopivuuden kanssa.

Point of view -kuvakulma, lyhennettynä pov eli näkökulmaotos tuo katsojan lähemmäs tapahtumia ja antaa mahdollisuuden olla osana niitä (Artis 2008, 162). Point of view näyttää sen mitä videolla esiintyvä henkilö näkee (Bordwell & Thompson 2010, 244). Käytimme sitä kuvauksissa mm. juoksuhautakohtauksissa saadaksemme katsojan mukaan kilpailuun. Maalitaulut olivat kaukana ja ne piti kuvata jalustalta, jotta kuva pysyisi stabiilina. Osumat maalitauluihin näytettiin point of view -otoksina ampujan näkökulmasta. Käsikirjoitusvaiheessa oli suunniteltu, että näihin otoksiin käytetään kiikaritähntäin- tai kiikariefektiä.

Ampujia pyrittiin kuvaamaan heidän katseensa tasolta ja kuvakokoina käytettiin puolikuvia, lähikuvia ja erikoislähikuvia. Puolikuvassa katsoja näkee tarkemmin, mitä kuvattava tekee ja näin ollen pääsee niin sanotusti sisään asiaan (Artis 2008, 163-165). Tiiviitä kuvia käytetään tehostamaan tapahtumia ja ne tekevät tapahtumista mielenkiintoisempia. Mitä tiiviimpi kuva, sitä kiinnostavampi aihe on tai ainakin katsojalle tulee sellainen olo. Erikoislähikuvia kuvattiin mm. kilpailijoiden varusteista, käsistä sekä liipasinsormesta. Tarkoituksena kiinnittää katsojan huomio tiettyihin asioihin. Lähikuvia saatiin otettua parhaiten käsivarakameralla, koska kilpailutilanteessa ampuja liikkuu paljon ja kameraoperoijan pitää pystyä

liikkumaan kuvattavan mukana. Lähes koko kuvausten ajan toinen kamera oli käsivarakamera. Käsivaralla kuvatessa kilpailuun saatiin toiminnan tuntua ja liikettä. Se helpotti kuvakulmien nopeaa vaihtamista ja mahdollisti nopean liikkumisen esimerkiksi kilpailijoiden lähtiessä juoksemaan.

Haastatteluissa päätettiin aina ottaa pääkuvaksi laajempaa kuvaa, jossa haastateltavat näkyivät vähintään laajassa puolikuvassa, joka rajautuu poikki reisistä tai puolikuvassa, joka rajataan vyötäröstä. Haastateltavien ollessa kyykyssä tai istuessa maassa kuvattiin kokokuvaa. Tällaisia kuvia suunniteltiin käytettäväksi haastatteluiden runkona. Toisella kameralla kuvattiin henkilökuvia ja parikuvia, joiden kuvakokoina käytettiin lähikuvia ja puolilähikuvia. Ne voitaisiin leikata laajempaan kuvaan, jotta jatkuvuus säilyisi käyttäen yhteensovittavaa leikkausta. Näiden kuvien lisäksi käytettäisiin mahdollisuuksien mukaan kilpailutilanteissa kuvattuja kuvituskuvia eli välikuvia täydentämään ja monipuolistamaan haastattelun runkoa. Välikuvia voi käyttää myös jonkun asian peittämiseen esimerkiksi jos kuva on käyttökelvoton tai kuvassa näkyy jotain mitä ei haluta näyttää (Juntunen 1997, 170-171).

Olan yli kuvia kuvattiin paljon, koska se oli yksi niistä harvoista kuvakulmista, joita pystyimme kuvaamaan kilpailutilanteissa. Se oli hyvä keino näyttää samalla kertaa ampuja ja maalitaulut. Yleensä olan yli kuvia käytetään keskustelutilanteissa vastakuvapareina, joissa toinen henkilö näkyy toisen henkilön takaa pään ja olkapään näkyessä osittain kuvissa (Juntunen 1997, 75). Kuvaustilanteessa yritettiin välttää turhia tiivistyksiä ja avauksia sekä panorointeja ja tiltauksia. Niiltä ei kuitenkaan onnistuttu välttymään, koska kilpailussa liikuttiin lähes kokoajan, joten kuvakokoja oli muutettava ja kameran liikkeitä oli pakko tehdä.

4.4 Äänten taltiointi

Kuvaustilanteessa äänitys tapahtui erilliselle Ediroll R-4 Pro -kovalevytallentimelle, johon oli liitetty mikrofoniin kiinnitetty suuntaava kondensaattorimikrofoni. Haastattelutilanteissa oli puomimikrofonin lisäksi käytössä langattomat nappimikrofonit. Jokaisen mikrofonin ääni tallentui omalle erilliselle raidalleen. Äänien tallentuminen omille raidoilleen oli erikseen vielä varmistettu

testiäänityksillä. Halusimme, että kuvaustilanteessa ei ole mitään epäselvyyttä siitä, kuinka laitteet toimivat. Kameroissa oli ulkoiset mikrofonit. Ne lisättiin varmistamaan äänien tallentumista hyvälaatuisesti. Meillä olisi hyvälaatuinen varaääni, jos puomimikrofonilla tallennetussa äänessä olisi jotain häiriötä. Äänet tallennettiin mahdollisimman hyvin kuvaustilanteessa, jotta editoinnissa äänen jälkikäsitteily helpottui. Jokaisen äänityksen loppuun äänittäjänä toiminut Kaisa saneli, mikä kuvaustilanne on kyseessä ja mitä kilpailuparia on kuvattu. Tämä nopeutti oikean äänitiedoston löytymistä synkronointivaiheessa. Tallennetut äänitiedostot varmuuskopioitiin heti kuvausten jälkeen.

Ensimmäinen kuvaus- ja äänitystilanne oli lipunnosto. Puhuja varustettiin langattomalla nappimikrofonilla ja lisäksi käytössä oli puomimikrofoni. Lipunnostosta otettiin sekä lähikuvaa että laajaa kokokuvaa. Puomimikrofonilla ei päässyt laajassa kuvassa tarpeeksi lähelle puhujaa olematta kuva-alassa, joten nappimikrofonilla tallennettu ääni oli huomattavasti paremmin kuuluvaa. Ilmakuvausryhmä kuvasi lipunnostoa ylhäältäpäin. Lentolaitteen ääni tallentui puomimikrofonilla nauhoitettuun ääneen, mutta nappimikrofonilla nauhoitettuun ääneen se ei vaikuttanut häiritsevästi.

Äänitykset onnistuivat hyvin ja erilliselle kovalevytallentimelle tallennetut äänet olivat selkeästi parempilaatuisia kuin kameroihin tallentuneet vastaavat äänet. Välillä ongelmana oli se, että olisi pitänyt päästä puomimikrofonin kanssa tarkka-ampujien väliin niin, että molemmat puhujat olisivat olleet samalla etäisyydellä mikrofonista. Kilpailijat olivat välillä niin hankalassa paikassa, että oli vaikeaa päästä puomimikrofonilla tarpeeksi lähelle. Liikkuvan kohteen äänittäminen oli selvästi vaikeampaa kuin paikallaan olevan. Äänittäjän pitäisi ennakoida, että liike tapahtuu kohti mikrofontia eikä poispäin siitä (Owens & Millerson 2012, 241). Liikkuvaa kohdetta äänittäessä hankalaa oli myös se, että kameraoperoijat saattoivat kuvata eri tilannetta. Esimerkiksi kilpailun juoksuhaudausosuudessa kuvattava kilpailijapari erkaantui toisistaan. Toinen kameraoperoija jäi kuvaamaan toista kilpailijaa ja toinen lähti toisen kilpailijan perään.

Sama ongelma oli myös viimeisen kilpailutilanteen eli autolla ajon yhteydessä. Toinen kameraoperoija oli auton kyydissä ja toinen kuvasi auton saapumista.

Äänittäjän piti tehdä valinta kumpaa kuvaustilannetta äänitetään. Autokohtausta varten otettiin erikseen äänet autolla ajosta auton kyydistä, jotta saatiin tasainen äänipohja. Tätä autonääntä voitaisiin käyttää myös autosta otettuihin GoPro –kuviin, jotta ääni olisi yhtenäinen. Äänet otettiin toisella äänityskerralla kauempana autosta, kun kuvattiin auton saapumista. Näitä ääniä pystyttäisiin yhdistelemään myös ilmakehuun.

4.5 Kuvaustilanteen haasteet

Etenimme kilpailun aikataulun mukaan seuraten kilpailevaa tarkka-ampujaparia stageilta toiselle. Nopeatempoisesta kilpailutilanteesta johtuen stageille saapuessamme päätimme nopeasti kameroiden ja äänittäjän paikat. Kuvausryhmän oli oltava koko ajan valmiina, sillä uusintaottoja ei ollut mahdollista ottaa. Aurinko paistoi koko päivän, joten ampumissuunnan lisäksi valon aiheuttamat varjot määräsivät kameroiden paikat. Mukaan varustettu valokalusto jäi kuvaustilanteissa käyttämättömäksi. Olisimme tarvinneet valoista vastaavan henkilön, joka olisi huolehtinut valot kuvauspaikalle ja niiden suuntauksen. Haastatteluissa olisimme ehtineet itse suuntaamaan valot rauhassa, mutta lähes kaikki haastattelut otettiin kisan aikana maastossa kaukana autosta, jonka takaluukussa valokalusto oli.

Kameroiden sijaintiin vaikutti myös turvalliset kuvaussektorit. Tarkistimme jo harjoituskuvauksissa, missä kulmassa ampujaan nähden on turvallista olla, mutta oli kuitenkin vielä hyvä varmistaa paikan päällä mihin on lupa mennä. Tarkka-ampujaparia ei tietenkään voitu kuvata edestäpäin, joten materiaali eri stageilta on väistämättäkin samannäköistä. Staget, joissa parit ovat liikkeessä, toivat vaihtelua kuvakulmiin.

Maalitaulujen kuvaaminen oli haastavaa monesta eri syystä. Maalitaulut sijaitsivat 100-1300 metrin etäisyydellä, joten kuvaa oli pakko tiivistää ja tiivistys taas edellytti täysin stabiilia kuvaa. Kilpailijat päättivät suorituksen aikana, mitä maalitaulua aikovat ampua ja kertoivat sen tähystävälle parille tarkka-ampuja termejä käyttäen. Kameraoperoijien tarkoituksena oli yrittää saada selville mihin tauluun ampujat tulevat ampumaan ja saada kuvattua mahdollinen osuma.

Olisimme halunneet saada kuvattua enemmän ampujien onnistumisten ja epäonnistumisten reaktioita, mutta ainoat riemun kiljahdukset taisivat olla kun Anna arvasi kuvata oikeaan maalitauluun oikeaan aikaan. Alun perin meillä oli suunnitelmissa, että viemme GoPro -kameran maalin eteen kuvaamaan osumaa. Tämä ei kuitenkaan onnistunut, sillä meillä ei ollut mahdollisuutta GoPron etäkäynnistykseen, eikä maalialueelle voinut mennä kilpailun aikana.

Kuuma kesäpäivä ja liikkuminen maastossa oli haasteellista kuvaus- ja äänikaluston kanssa. Paarmojen ja muiden hyönteisten välitön läsnäolo häiritsi kuvaustilannetta huomattavasti. Hyvä sää loi kuitenkin edellytykset kuvauksien onnistumiselle ja saimmekin tallennettua sekä tilaajan että itsemme toivomaa materiaalia. Kuvaustilanteessa tuntui, että materiaalia saadaan hieman liikaakin ja se tulisi vaikuttamaan jälkituotantovaiheeseen, ainakin loggaamisesta tulisi työläämpää. Kuvauksissa on vaikeampaa päättää mitä jättää kuvaamatta kuin se, mitä päättää kuvata (Aaltonen 2011, 251). Toisaalta meille materiaalin paljous mahdollisti jälkituotannossa jopa kolmannen videon tekemisen.

Sunnuntaiksi eli kolmanneksi kuvauspäiväksi Lohtajalle suunnitellut kuvaukset peruuntuivat vesisateen takia. Kolmas kuvauspäivä eli fiktiiviset kuvaukset siirrettiin myöhemmin Vaasassa kuvattaviksi. Ne toteutettiin Vaasan Kivijärven ampumaradalla. Avia Films Finland tarjoutui myös kuvaamaan fiktiivistä ilmakuvamateriaalia.

5 JÄLKITUOTANTO

5.1 Editointi Ylellä

Aloitimme editoinnin tammikuussa 2013. Anna oli syksyn 2012 Vaasan Yleisradiolla työharjoittelussa ja sitä kautta tarjoutui mahdollisuus editoida Ylen tiloissa Vaasan Palosaarella. Editoinimme opinnäytetyömme alusta loppuun Avidin Media Composer 4.0 -versiolla. Ylellä on käytössä PC-koneet ja tästä syystä emme saaneet projektiamme auki koulun Macintosheilla. Myöskään ulkoiset kovalevyt eivät toimineet ilman alustamista molemmilla koneilla. Ongelma ratkaistiin niin, että tasaisin väliajoin laitoimme YouTubeen opinnäytetyöohjaajalle ja tilaajalle sähköpostilla linkin piilotettuun videoon, jotta he näkivät meidän edistymisemme ja pystyivät kertomaan muutosehdotuksiaan ja muita kommenttejaan meille hyvissä ajoin.

Jälkituotantovaiheessakin työt jakautuivat tasapuolisesti. Anna toi materiaalit editointiin ja loggasi ne. Kaisa vastaavasti suunnitteli grafiikoita videoon. Editointivaiheessa toimimme molemmat leikkaajina ja pääsimme yhteisymmärrykseen melko vaivattomasti. Aikaisempi yhteinen työskentelykokemus editoinnista helpotti yhteistyötä. Työtehtäviä jaettiin kuitenkin sen verran, että Anna teki pääosin viimeisen silauksen kuvaleikkaukseen ja Kaisa vastaavasti äänileikkaukseen. Jos joku kohta ei toista miellyttänyt, asiasta keskusteltiin ja mietittiin ratkaisua yhdessä.

5.2 Materiaalin tuominen editointiin

Heti kuvausten jälkeen materiaali siirrettiin ulkoisen kovalevyn lisäksi koulun kannettavalle tietokoneelle, jossa se säilytettiin varmuuskopiona siihen asti kunnes saatiin toinen ulkoinen kovalevy käyttöön. Materiaali tuotiin Avid Media Composeriin käyttämällä Link to AMA Volume -komentoa. Link to AMA Volume mahdollistaa materiaalin tuomisen Avidiin suoraan ilman konvertoimista DNxHD -formaattiin, joka myös nopeuttaa kyseistä toimenpidettä (Chappell 28.08.2012).

Kun materiaali oli tuotu Avidiin, se oli klipeittäin yhdessä binissä. Editoinnin helpottamiseksi materiaali oli logattava. Avidiin siirretystä materiaalista merkittiin IN/OUT-merkeillä ainoastaan käyttökelpoinen osa, joka siirrettiin uuteen biniin, numeroitiin ja nimettiin selkeästi. Alkuperäinen materiaali jäi omaan biniinsä sellaisena kuin se oli sinne tuotu, siitä ainoastaan kopioitiin käyttökelpoiset kohdat. Aluksi binit oli nimetty kuvauspäivittäin, mutta se ei ollut tarpeeksi selkeää, joten materiaali jaettiin vielä useampaan eri biniin. Ensimmäisen kuvauspäivän materiaali jaettiin kolmeen eri biniin; yksi lipunnostolle ja tiedustelutehtävälle kaksi, molemmille kameroille omansa. Toisen kuvauspäivän materiaalit jaettiin viiden eri tehtävän mukaan.

Kuvaustilanteen haasteellisuuden vuoksi materiaalia oli paljon ja sen läpikäymiseen kului useampi päivä. Vastaan tuli todella paljon käyttökeltontonta materiaalia ja välillä tuntui, että sitä oli paljon enemmän kuin käyttökelpoista. Tässä vaiheessa videon rakenne alkoi todella hahmottua. Sekvenssit nimettiin päivämäärän ja sisällön mukaan ja ne luotiin omiin bineihinsä. Jokaiselle kokonaisuudelle tehtiin oma sekvenssi, jotka myöhemmin yhdistettiin. Mainoksen ja koostevideon sekvensseille tehtiin vielä varabinit, joihin tehtiin varmuuskopiot tasaisin väliajoin.

Käytettäessä Link to AMA Volume -komentoa materiaalin tuomiseen on pidettävä huolta siitä, ettei kansioden sijainteja eikä tiedostojen nimiä muuteta, koska muuten Avid ei välttämättä ymmärrä linkittää niitä enää automaattisesti (Chappell 28.08.2012). Materiaalin tuomisen jälkeen vaihdoimme konetta, jolloin kovalevy sijoittui eri asemalle kuin aiemmin, eikä Avid linkittänyt materiaalia uudestaan ja tästä syystä koko projekti oli media offlinessa. Saimme vaihdettua kovalevyn aseman oikeaksi ja linkittämään materiaalin oikein ja sen jälkeen vältimme koneen vaihtamista turhaan.

Lopuksi päätimme jakaa kaiken materiaalin, niin äänitiedostot kuin värikorjausefektitkin, erillisiin bineihin editoinnin selkeyttämisen vuoksi. Erilliselle kovalevytallentimelle äänitetyt äänitiedostot jaettiin myöhemmin vielä kolmeen osaan; perjantai, lauantai 1-4 ja lauantai loput. Äänitiedostoja oli tämän jälkeen yhdessä binissä vain muutamia ja oikeat äänet löytyivät siksi nopeasti. Lisäksi äänitiedostojen loppuun oli äänitystilanteessa ilmoitettu mitä on äänitetty ja sisällöt

oli kirjoitettu kuvausten jälkeen vihkoon muistiin. Tästä syystä emme nimenneet äänitiedostoja erikseen Avidissa. Tämä oli hyvä ja helppo tapa hakea oikeat äänet niitä tarvittaessa verrattuna siihen, että olisimme erikseen nimenneet jokaisen äänitiedoston. Jos vihko olisi kadonnut, emme olisi kuitenkaan olleet pulassa, sillä olisimme voineet kuunnella äänitiedoston lopusta mikä ääni on kyseessä.

Panasonicin pienellä HD -kameralla kuvattu materiaali tuotiin Avidin uudemmalla versiolla, koska vanhempi ei tukenut kuvattua formaattia. Osa materiaalista jätettiin nimeämättä ja se osoittautui huonoksi vaihtoehdoksi. Tiettyjen videomateriaalien etsiminen oli hidasta, kun niitä ei oltu merkitty tarpeeksi hyvin. Emme myöskään katsoneet ulkopuolisilta tulevaa materiaalia läpi ennen Avidiin tuomista. Olisimme voineet jättää turhat materiaalit kokonaan pois, säästäneet tilaa kovalevyllä ja välttyneet turhalta odottelulta.

5.3 Toteutus suunniteltiin editissä

Ensimmäiseksi aloitimme mainosvideon editoinnin, koska sen suunniteltu julkaisuajankohta oli helmikuu 2013. Emme olleet esituotannon aikana suunnitelleet sille minkäänlaista käsikirjoitusta tai oikeastaan mitään siihen liittyen. Meillä oli tässä vaiheessa tiedossa vain sille suunniteltu kesto eli 1-2 minuuttia ja lisäksi halusimme siitä elokuvatrailerin tyyliä. Mainosvideolle oli saatava näyttävä alku, jotta katsojien huomio kiinnittyisi siihen. Alku vie katsojan elokuvan sisälle ja esittelee aiheen (Aaltonen 2011, 355-356). Koostevideon alkuun käsikirjoitettu fiktiivinen osio tuntui sopivan mainosvideoon ja päätimme käyttää editoinnin pohjana sitä. Mainosvideon alku oli melko helppo editoida, sillä siihen käytettiin esituotantovaiheessa fiktiivisen osioon suunniteltua kuvakäsikirjoitusta. Tosin alkua lyhennettiin paremmin mainosvideon keston sopivaksi.

Mainosvideon loppuosaan valittiin materiaalin seasta kaikista näyttävimmät ja mielenkiintoisimmat kuvat ja sommittelimme niitä peräkkäin. Olimme suunnitelleet käyttävämme nopeita leikkauksia ja se rajoitti laajojen kuvakokojen käyttöä. Laajaa kuvaa ei olisi ehtinyt hahmottaa nopeassa leikkaustahdissa. Tästä syystä jätimme pois ilmakehämateriaalin kokonaan. Mainosvideon raakaleikkaus oli

valmiina kahdessa päivässä, mutta lopputulos näytti kuitenkin vielä melko hajanaiselta ilman musiikkia.

Toisen videon editointi aloitettiin heti kun ensimmäinen video oli saatu valmiiksi. Leikkasimme videon kohtauksittain. Kokonaisuuden hahmottaminen erikseen leikattujen stage -kohtausten perusteella oli vaikeaa. Kohtausten yhdistely aloitettiin, kun olimme raakaleikanneet ne omille aikajanoilleen. Jo käsikirjoitusvaiheessa olimme suunnitelleet suurten siirtymien eli stagen vaihtumisen esittämistä häivytyksen kautta laajaan yleiskuvaan uudesta kilpailualueesta. Suuret siirtymät ovat kohtausten väliin tehtyjä siirtymäleikkauksia, joiden avulla siirrytään uuteen teemaan (Kivi & Pirilä 2008, 104). Lisäksi kilpailussa olevien tehtävien kuvaukset tulisivat tämän otoksen päälle graafisena elementtinä. Tällaiseen toistuvaan siirtymäteemaan voidaan palata esimerkiksi pääteemojen vaihtuessa (Kivi & Pirilä 2008, 105). Osa siirtymistä oli käsikirjoitusvaiheessa suunniteltu ylimenokuvien avulla. Tällainen on esimerkiksi lipunnoston jälkeen näkyvä lippu, jonka jälkeen siirrytään seuraavaan tapahtumapaikkaan.

Saimme erikseen leikatut staget yhdistettyä samalle aikajanelle ja pystyimme hahmottamaan kokonaisuuden. Tajusimme, että tilaajan toiveiden mukainen eteneminen editoinnissa ei toimikaan opinnäytetyömme kannalta. Video täytti tässä vaiheessa tilaajan toiveet ja saimme paljon kehuja tilaajalta raakaleikatusta videosta. Leikattu raakaversio oli kestoltaan 20 minuuttia, josta yli puolet oli pelkkää ampumista. Kuvakulmat ampumatilanteista olivat varsin samannäköisiä, toki emme olleet voineet paljonkaan vaikuttaa kuvauspaikkoihin kuvaustilanteessa. Tässä vaiheessa kuitenkin ymmärsimme, että vaikka olimme esituotannossa valinneet kohderyhmäksi sotilaat, tulisi videomme kuitenkin soveltua opinnäytetyönä näytettäväksi muillekin kuin sotilaille. Otimme käyttöön uuden suunnitelman.

5.4 Uuden idean muotoutuminen

Uusi video olisi kestoltaan puolet lyhyempi eli noin 10 minuuttia ja se esittelisi kilpailua alkuperäisen kohderyhmän lisäksi myös ulkopuolisille. Kerroimme

tilaajalle tilanteesta ja perustelimme miksi alkuperäistä suunnitelmaa täytyi muuttaa ja millainen uudesta videosta tulisi. Tilaajallekin tämä sopi, sillä he voisivat käyttää lyhennettyä videota esimerkiksi hankkiessaan sponsoreita. Lyhyt video on helppo esittää eri yhteyksissä ja asian saa esitettyä paljon tehokkaammin (Aaltonen 2002, 20). Päätimme tehdä siis kolmannen videon. Lyhennetyn version 20 minuuttisesta videosta. Uusi video toimisi esittelyvideona FinnSniper -kilpailulle. Siirsimme alkuperäisen 20 minuuttisen videon teon myöhemmälle ajankohdalle. Aloitimme 6.3.2013 editoida uutta videota tai oikeastaan lyhentämään ja muokkaamaan jo leikattua materiaalia uudelleen.

Esittelyvideoon päätettiin lisätä suomenkielinen kertojaääni eli voice over. Kertojaäänen avulla pystyy selventämään juonta ja täydentämään tarinaa (Aaltonen 2011, 375). Spiikit ovat kohdistettu suomalaisille reserviläisille ja ammattisotilaille, jotka voisivat mahdollisesti kiinnostua kilpailusta. Ulkomaalaiset katsojat ovat lähinnä ammattisotilaita. Tarkka-ampujakilpailun taso on korkea ja ulkomailta kilpailuun otetaan vain kovan tason ammattilaisia. Englanninkielinen spiikki ei siksi ole tarpeellinen. Esituotantovaiheessa oli suunniteltu, että videoiden alkuperäiskieli olisi englanti. Videolla puhutaan suomea, englantia ja tanskaa. Emme kokeneet tarpeelliseksi käyttää tekstitystä, koska video on yhtä kansainvälinen kuin kilpailukin. Tekstityksen tekeminen tarkka-ammunnan ammattisanastolla olisi vienyt liikaa aikaa, eikä siihen olisi edes tavallinen kääntäjä pystynyt.

Mietimme miten saisimme videon kiinnostavaksi myös kohderyhmän ulkopuolella oleville. Miksi tavallinen katsoja katsoisi tämän ja mitkä ovat katsojan odotukset, mitä hän haluaisi tietää aiheesta? Mikä on tavanomaista ja tyypillistä tarkka-ammuntakisoissa? Epätavallinen ja ainutkertainen tekee videosta mielenkiintoisen. Näiden kysymysten avulla saimme videosta kiinnostavan katsojalle, joka ei varsinaisesti kuulu kohderyhmään. Päätimme, että emme näytä kilpailua sen kronologisessa järjestyksessä, emmekä läheskään kokonaan, koska tarkoituksena ei ollut tehdä kisalähetystä. Pyrimme tekemään videosta mielenkiintoisemman sekoittamalla staget niin, että kilpailusta tulee yhtenäinen tarina, jota spiikit ja haastattelut tukevat. Ylellä on äänitysstudio, josta on suora yhteys edittiin.

Pystyimme helposti kokeilemaan jo alkuvaiheessa apuspiikin avulla, miltä lopputulos vaikuttaisi.

5.5 Rakenteen muotoutuminen

Mietimme, mikä on tärkeintä näyttää ja mistä voimme karsia. Päätimme jättää vain kaikista oleellisimmat asiat tarinan kannalta. Hahmottelimme avainkohtaukset ensin aikajanelle ja sitten aloimme lisätä muuta materiaalia näiden väliin (Aaltonen 2011, 346). Valitsimme leikatusta materiaalista kaikki toiminnalliset kohtaukset ja pyrimme viemään tarinaa eteenpäin niiden avulla (Koiso-Kanttila 2003, 18). Tämän jälkeen valitsimme haastattelut. Alkuun editoimme fiktiivisen osion, kuten oli jo esituotantovaiheessa suunniteltu. Käytimme kuitenkin eri videomateriaalia, jotta alku ei olisi samanlainen kuin mainosvideossa. Alkukuvina on käytetty Avia Films Finland:n kuvaamaa ilmakuvaa yhdistettynä tavalliseen maasta kuvattuun kuvaan. Meillä oli alun perin useita vaihtoehtoisia aloituksia, mutta ilmakehän tuntui sopivan parhaiten alkuun varsinkin musiikin kanssa yhdistettynä. Näin saimme myös hyödynnettyä enemmän Avia Films Finland:n kuvaamaa materiaalia.

Fiktiiviseen osioon käytettiin useita eri kuvia, jotka leikattiin musiikin iskujen mukaan. Loppua mietimme kauan. Halusimme, että se loppuu selkeästi ja että katsomisen jälkeen katsojalle jäisi hyvä mieli. Esituotantovaiheessa oli suunniteltu, että esittelyvideo loppuisi fiktiiviseen kuvamateriaaliin ja näin muodostaisi yhtenäisen kokonaisuuden alun kanssa. Editointivaiheessa huomasimme, että se hämmentää liikaa katsojaa. Lopetus ei olisi selkeä tällä tavoin toteutettuna. Päätimme käyttää hyödyksemme tilanteen eli kilpailun omaa kronologiaa ja lopettaa videon palkintojenjakoon. Tosin lisäsimme vielä lopputekstien jälkeen loppukevennykseksi haastattelumateriaalia.

5.6 Äänelliset elementit ja äänileikkaus

Äänikerronta perustuu neljään eri peruselementtiin; puheeseen, tehosteisiin, musiikkiin tai hiljaisuuteen (Kivi & Pirilä 2005, 89; Koivumäki 2005). Aaltosen (2011, 407) mukaan hiljaisuus lukeutuu tehosteeksi ja näin äänelliset elementit

jaetaan kolmeen eri osaan. Nämä äänelliset elementit vuorottelevat videossamme. Äänileikkauksessa lähdettiin aina kuvaustilanteesta tallennetuista äänistä. Synkronoimme sekä kameran että erillisen kovalevytallentimen äänet. Kameran ääntä käytettiin tarvittaessa, jos erikseen tallennetussa äänessä oli häiriötä. Puheen kuuluminen oli ensisijaisen tärkeää, vaikka päähenkilömme puhuvat välillä tanskaa ja käyttävät tarkka-ammunnassa käytettäviä termejä. Äänistä on poistettu ekvalisaattorilla häiriöääniä ja tarpeen vaatiessa korostettu puhetaajuuksia (Aaltonen 2011, 404). Käytimme äänten jälkikäsitelyssä Avidin plug-inejä eli laajennusosia.

Videot toteutettiin opiskelijatyönä eli nollabudjetilla, joten pyysimme tuttavaa tekemään musiikin. Näin välttyimme Teosto-maksuilta, joihin meillä ei olisi ollut varaa. Molemmissa videoissa käytettiin niihin sävellettyä musiikkia, sekä jo aiemmin tehtyjä kappaleita. Videossa käytettävä musiikki on Carl Andfolkin ja hänen bändinsä säveltämää ja soittamaa. Emme halunneet liian mahtailevaa Hollywood -tyylistä musiikkia, vaan enemmän rokkia. Bändin pojat toteuttivat hyvin pyyntöjämme vastaavaa musiikkia – menevää, jännittävää ja tunnelmallista. Musiikki tukee draamaa ja sen käännekohtia sekä luo jännitteitä ja tunnelmaa (Kivi & Pirilä 2005, 97). Kappaleita käytettiin vaihtelevasti tunnelman mukaan.

Saatuamme mainosvideota varten sävelletyn musiikin aikajanelle palaset alkoivat loksahdella kohdilleen. On huomattavasti helpompaa editoida musiikin mukaan kuin ilman musiikkia. Ennen musiikkia kuvat näyttivät vain hajanaiselta kuvajoukolta perätysten. Musiikki yhdistää erikseen kuvatut ja leikatut elementit luontevasti toisiinsa (Kivi & Pirilä 2005, 97). Videon leikkaaminen musiikin iskujen mukaan toimii hetken aikaa, mutta pitkään jatkuessa se menettää tehonsa. Musiikin tempo oli sen verran nopea, että emme olisi edes voineet leikata kaikkia pätkiä musiikin mukaan. Kuvaa ei olisi ehtinyt hahmottaa sillä tavalla leikaten. Päätimme loppupuolella synkronoida laukausten äänet musiikin iskujen mukaan.

Esittelyvideon alun eli fiktiivisen osion dramaattinen musiikkivalinta tuli oikeastaan vahingossa. Kokeilimme sitä alkuun ja se tuntui sopivan siihen. Video oli alun perin tarkoitus aloittaa jännittävällä musiikilla, mutta lopputulos olikin dramaattisen jännittävää kuorolaulun ja hyminän sekoitusta ilman instrumentteja. Mainosvideon alkuosaan emme halunneet musiikkia, sillä halusimme mainoksen alkavan

dramaattisesti ja jännitystä korostavasti. Tämä kaipasi kuitenkin jotain käsikirjoitukseen suunniteltujen hengityksen ja radiopuhelinäänen lisäksi. Ääni-ilmaisua kannattaa lähteä suunnittelemaan sen pohjalta mitä henkilö kuulee ja kokee (Aaltonen 2011, 401). Halusimme äänen olevan diegeettistä, tarkka-ampujan sisäisestä äänimaailmasta. Diegeettisellä äänellä on tarinassa jokin äänen lähde, kun taas ei-diegeettisellä ei ole (Bordwell & Thompson 2010, 284). Sisäinen diegeettinen ääni kuvaa tarkka-ampujan tunnelmaa ennen ampumista. Lopullinen versio alun äänimaailmasta syntyi vasta useiden kokeilujen jälkeen. Siinä on käytetty sydämenlyöntejä, raskasta hengitystä, radiopuhelinääntä sekä matalaa äänipohjaa päällekkäin. Äänitehosteista osa on nauhoitettu itse ja osa on Ylen äänikirjastosta. Kaikkia alkuosan ääniä on käsitelty ekvalisaattorilla. Joitain ääntentaajuuksia on korostettu ja joitain poistettu. Esimerkiksi hengitysäänestä on poistettu korkeita taajuuksia, jotta se kuulostaa enemmän dramaattiselta kaasunaamarin kautta hengitetyltä ääneltä. Sydämensykettäkin muutettiin kuulostamaan enemmän konemaiselta sykkeeltä.

Tehosteiden avulla vahvistettiin esimerkiksi ohjelmalogossa näkyviä luodinreikiä, jotka synkronoitiin äänen mukaan. Ääni saatiin kuulostamaan laukauksilta, sillä kuvassa se on synkronoitu luodinreikiin. Tehosteääniä käytettiin luomaan todentuntuinen vaikutelma. Luonnonääniä, kuten hyttysten ininää ja lintujen laulua on lisätty luomaan tunnelmaa maastosta sekä vuorokaudenajasta. Hyttyset, linnut ja pöllöjen äänet kuvastavat myös Suomen luontoa. Kilpailu on kansainvälinen ja osa kilpailijoista tulee maapallon toiselta puolelta. Esituotantovaiheessa tarkka-ampujafoorumeita lukiessamme huomasimme, että esimerkiksi hyttysten paljous Suomessa hämmästytti joitain ulkomaalaisia.

Lisäsimme haastattelujen taustalle pitkäkestoisen tehosteäänen eli pohjan. Pohjaäänet ovat atmosfääriääniä (Aaltonen 2011, 405). Nappimikrofoneilla metsässä nauhoitettu haastattelu ei kuulostanut luontevalta, koska luonnon taustaääni puuttui. Nappimikrofoneilla nauhoitettu ääni antaa yleensä perspektiivittömän äänikuvan (Kivi 2012, 240). Halusimme kuitenkin haastattelutilanteessa nauhoittaa mahdollisimman häiriötöntä puheääntä ja siksi käytimme nappimikrofoneja puomimikrofonin lisäksi. Onneksi näin, sillä

puomimikrofoni oli poiminut taustan häiriöäänit ja puheesta oli vaikea saada selvää.

Osa laukauksista on äänitehostein toteutettuja. Tässäkin osa tehosteista on nauhoitettu itse ja osa äänikirjastosta. Videon loppupuolella olevan auton äänet on luotu useista ääniraidoista. Ilmakuvausryhmän kamera ei tallentanut ääniä ollenkaan, joten ilmasta olevat kuvat ovat alun perin mykkiä. Ääniperspektiivin tulisi seurata kuvakokojen vaihtelua huomaamattomasti (Kivi & Pirilä 2008, 95). Laajoissa kuvissa äänen tulisi kuulua kauempaa ja lähikuvissa äänen tulisi kuulua läheltä (Aaltonen 2011, 408). Ilmakuviin on käytetty eri kuvaustilanteessa nauhoitettua auton ääntä, joka on yhdistetty lähempänä autoa nauhoitettuun ääneen. Näitä ääniä oli erityisen hankala yhdistää huomaamattomasti jatkuvaksi yhdeksi autonääneksi. Usean päällekkäisen ja perättäisen ääniotoksen sekä äänen noston ja laskun avulla saimme äänen lopulta sopimaan kuvan kanssa yhteen.

Hiljaisuutta käytettiin tehokeinona yön tiedustelutehtävässä, jossa tarkka-ampujat yrittävät pysytellä näkymättömissä. Digitaalisen eli absoluuttisen hiljaisuuden käyttö oli poissuljettu, sillä se on luonnotonta ja vaatii käytölleen perusteluita (Kivi 2012, 228). Hiljaisuudessakin on ääntä ainakin todellisuudessa. Tässä kohtauksessa musiikki loppuu kun tarkka-ampujapari pääsee poteroon. Ainoastaan heidän kuiskauksensa kuuluvat. Tosin kuiskaukset ovat eri tilanteessa nauhoitettu eli ne eivät kuulu kuvaan alun perin. Jännittävä tunnelma luodaan yön hiljaisuudella. Luonnollinen hiljaisuus on miljöötä hienovaraisesti kuvaavaa (Kivi 2012, 228). Taustalla ei kuulu edes hyttysten ininää, vaikka niitä selvästi kuvassa on.

Ääni vahvistaa kuvan tarjoamaa todellisuusvaikutusta (Kivi 2012, 205). Ääni-ilmaisulla voidaan vaikuttaa paljon kerrontaan. Ääni antaa informaatiota kuvan ohella. Sen avulla kuvaillaan aikaa ja tilaa, jossa henkilöt ovat. Olemme käyttäneet diegeettistä ääntä kuvailemaan ympäristöä. Lisätyt luonnon äänet, kuten linnunlaulu ja hyttysten ininä ovat diegeettistä ääntä. Näitä käytettiin joissain kohdissa myös tuomaan huumoria. Loppuun lisättiin hyttysten ininää ja se tuo hauskuutta kilpailijoiden kertoessa hyttysistä. Osa äänistä on kuvan rajauksen ulkopuolelta kuuluvaa diegeettistä ääntä. Esimerkiksi variksen ääni heti

laukauksen jälkeen luo kuvitelman siitä, että varis säikähtää laukausta ja lentää pois.

Joihinkin kohtiin lisättiin etäältä kuuluvia laukauksia vahvistamaan tunnelmaa kilpailutilanteesta. Kilpailun juoksuhaudaosuudessa ääni luo jännitystä kilpailijan ryömiessä poteroon ja laukausten kuuluessa kuvarajauksen ulkopuolelta. Äänellä voidaan myös luoda siirtymiä eli siltoja kuvien välille (Kivi 2012, 209). Äänisilloissa seuraavan kohtauksen ääni alkaa kuulua jo edellisen kohtauksen aikana. Käytimme äänisiltaa useassa eri kohdassa. Esimerkiksi seuraavan kohtauksen puheet alkavat usein kuulua jo edellisen ollessa vielä kesken.

Ääniraitoja kertyi molempiin videoihin editointivaiheessa huomattavasti enemmän kuin videoraitoja. Ääniä pystyi kuitenkin helpommin miksaamaan, kun jokainen ääni oli omalla raidallaan. Pystyimme helpommin korostamaan joitain ääniä ja vaimentamaan toisia. Molemmissa videoissa laukauksien äänet nousivat häiritsevästi muiden äänien yläpuolelle ja niitä onkin kaikkia hiljennetty yksitellen. Tämä oli aikaa vievää, sillä tarkka-ampujakisan luonteesta johtuen laukauksia oli enemmän kuin muutama. Puheet ja spiikkaukset oli kuitenkin tärkeintä saada kuuluviin. Testailimme ääniä ottamalla välimiksauksia ulos editistä ja kuuntelimme niitä erilaisilla kaiuttimilla. Mainosvideon äänimiksauksessa tämä oli hyvä, sillä toisenlaisilla kaiuttimilla kuunneltuna alun tehosteäänillä toteutettu äänimaailma kuulosti aivan erilaiselta. Välimiksauksen avulla tiesimme mitkä äänistä ei toimi yhdessä ja mitä ääniä tulee saada paremmin esille.

5.7 Värikorjailu yhtenäistää

Aloitimme värikorjailun vasta sitten, kun video oli valmis. Tiesimme, että muutoksia saattaa vielä tulla, mutta luotimme siihen, että ne eivät tulisi olemaan kovin suuria. Värikorjailussa pääsääntömme oli, että jokaisessa kohtauksessa kuvat ovat saman sävyisiä, mutta eri kohtausten välillä tulisi olemaan sävyeroja. Tässä tapauksessa jokainen stage on oma kohtauksensa ja sävyerojen salliminen niiden välillä oli suunniteltua. Jokaisella stagella maaston väri erosi toisistaan, kuten esimerkiksi juoksuhaudan ympäristö oli pelkkää hiekkaa kun taas jossain saattoi taustaksi saada pelkkää vihreää metsää.

Ensimmäiseksi värikorjailu tehtiin kaikkiin kuviin niin, että kaikki olisivat sävyiltään samanlaisia, yhtenäisyyden ja jatkuvuuden ylläpitämiseksi. Oli otettava huomioon, että osa kuvista oli yöllä kuvattu ja siitä syystä niissä on säilytetty tietty synkkyys. Päivällä kuvatut materiaalit olivat lähestulkoon yhtä valoisia keskenään, vaikka mukana olikin useita kuvia, joissa osa kuvasta on palanut puhki. Värikorjailua tehdessämme kiinnitimme huomiota siihen, että kilpailijoiden kasvot olisivat normaalin väriset kaikissa kuvissa. Lisäksi kiinnitimme huomiota sekä hiekan että metsän väriin. Lisäsimme kuviin myös värikylläisyyttä ja kontrastia. Ensimmäisen värikorjailun valmistuttua katsoimme kuvat uudestaan läpi. Aikaisemmasta kokemuksestamme muistimme, että silmät turtuvat värikorjailua tehdessä ja aina, lähes poikkeuksetta, väri muuttuu huomaamatta kuva kovalta ja lopussa kuvat saattavat olla esimerkiksi vihreämpiä kuin alussa olevat kuvat.

Ehdottomasti hankalin värikorjailtava kohtaaminen oli stage 5 eli videon loppukohtaaminen, jossa kilpailijat ovat auton kyydissä. Kilpailun aikataulumuutoksista johtuen emme saaneet materiaalia tarpeeksi paljon parista, joka esiintyy videollamme, joten jouduimme käyttämään muiden kuvaajien materiaalia. Loppukohtaamisessa on käytetty kuuden eri kameran kuvaa, joista kahdessa oli samat asetukset. Osa materiaalista on kuvattu myös eri vuorokauden aikaan ja se vaikuttaa valon suuntaan sekä värilämpötilaan (Kivi & Pirilä 2010, 87). Värikorjailua vaikeuttivat kuvausympäristön värit: sininen taivas, vihreät puut, hiekka, joka oli tiellä kellertävää ja maastossa punertavaa, heinät ja puskat punaisia ja auto kilpailijoihin harmaan vihreä. Värikorjauksen jälkeen eri kameroillakin kuvattu materiaali sai yhtenäisemmän tunnelman.

Kun kaikkiin kuviin oli saatu haluamamme sävyt ja valoisuudet, aloimme tekemään esittelyvideon alun fiktiiviseen osuuteen vähän erikoisempaa värikorjailua saadaksemme sen erottumaan paremmin muusta videosta. Aluksi kokeilimme säätää kuvat mustavalkoisiksi, koska kuvittelimme sen toimivan tämän tyyliässä videossa. Mustavalkoisesta kuvasta tuli mieleen vanhanajan sotaelokuva, emmekä me sellaista tunnelmaa hakeneet videollemme. Alussa kuultava musiikki vielä tehosti sitä tunnelmaa ja tuntui, että kohta tapahtuu jotain traagista. Aloitimme alusta ja lisäsimme kuviin värikylläisyyttä hieman enemmän kuin muihin kuviin ja tummensimme kuvien reunoja saadaksemme alkuun mystisyyttä, jolla

toivoimme katsojan mielenkiinnon heräävän. Samanlaisia tummennettuja reunoja käytimme haastattelukohdissa erottaaksemme haastattelun selkeästi kilpailutilanteesta. Lipunnoston ilmakuvasakin tummensimme hieman reunoja, koska kuva oli todella harmaa ja kaipasi kontrastia, jotta sävy ei eroaisi muista kuvista niin paljon.

Värikorjailua käytettiin tehokeinona mainosvideon alussa. Värit asetettiin vastaamaan valonvahvistimen värejä ja näin syntyi vihreä valonvahvistinefektiviideon alkuun. Tämä efekti sopi hyvin videon aiheeseen eli tarkka-ammuntaan. Yöllisessä tiedustelussa GoPro -kamoilla tallennetun materiaalin värikylläisyys poikkesi paljon muilla kamoilla kuvaamistamme materiaaleista, joten jatkuvuuden kannalta GoPro -kuvamateriaalin yhdistäminen muuhun kuvamateriaaliin osoittautui erittäin hankalaksi. Päädyimme käyttämään näissäkin kuvissa valonvahvistinefektiviä, koska se sopi kohtaukseen ja tilaaja oli sitä aiemmin kehunut ja toivonut lisää.

5.8 Grafiikat viimeistelee

Grafiikoiden suunnittelussa mietittiin koko videon ulkoasua. Grafiikoiden tuli tukea muuta kuvamateriaalia. Grafiikat on tehty Photoshop -ohjelmalla ja tuotu sitten After Effects -ohjelmaan animointia varten. Alun perin animoituja grafiikoita oli enemmän, mutta lopulliseen tuotokseen päätyi näistä vain yksi eli ohjelmalogo.

Grafiikoiden suunnittelussa lähtökohta oli siinä, että ne liittyisivät jotenkin tarkka-ammuntakilpailuun. Useiden eri kokeilujen jälkeen saatiin toimiva versio, jossa on käytetty yhtenä elementtinä metallia. Ohjelmalogossa metallilevyyn on lisätty luodinreikiä, sillä se sopi aiheeseen hyvin. Lopuksi luodinreiät synkronoitiin tehosteääneseen ja näin saatiin toimiva kokonaisuus. Kiikaritähäin efektit tehtiin myös Photoshop -ohjelmalla. Ne piirrettiin kiikaritähäimestä otetun valokuvan päälle, jotta ne olisivat mahdollisimman realistiset. Kiikaritähäin efektiä käytettiin point of view -otoksissa ampujan tähdätessä. Olemme saaneet kehuja kiikaritähäin- ja valonvahvistinefektivistä jopa tarkka-ammunnan asiantuntijalta. Kummatkin efektit ovat niin aidon näköisiä, että meiltä on jopa kysytty, millä ne on kuvattu. Todellisuudessa molemmat efektit toteutettiin vasta jälkituotannossa.

Käsikirjoitusvaiheessa oli suunniteltu, että alussa sekä lopussa kuvat häivytetään mustaan ja näihin kohtiin tulisi väliteksti. Nämä kohdat haluttiin pitää yksinkertaisina ja siksi näihin ei lisätty mitään animaatiota. Sponsorilogojen alla käytettiin valkoista väriä taustalla, sillä logojen taustat olivat valkoisia ja logoja ei saanut muokata. Valkoisen värin häivyttäminen mustaan näytti oudolta, ja siksi päädyimmekin leikkaamaan sen ilman häivytystä pois. Tähän lisättiin vielä laukaus tehosteäänänenä taustalle, joten tästä tuli omanlaisensa tehokeino. Tätä tyyliä käytettiin molemmissa videoissa.

6 TUOTANTO KOKONAISUUTENA

Tuotannon vaiheissa edetään järjestelmällisesti esituotannosta jälkituotantoon. Tuottajan pitää nähdä monta siirtoa eteenpäin sekä ennakoida tulevat ongelmat ja mahdollisuudet (Vuorensola, Kaukoma, Torssonen, Puskala, Ollula & Honkonen 2012, 28). Tuotannossa jokainen työvaihe vaikuttaa seuraavaan työvaiheeseen. Ongelmilta vältytään helpommin, kun niitä on jo osattu etukäteen ennakoida. Jos esituotannossa tehdään työt hyvin, on helpompi lähteä toteuttamaan tuotantovaihetta. Tuotantovaihe taas vaikuttaa suoraan jälkituotantoon ja sen määrään. Jos työt on suoritettu hyvin, suunnitellun esituotannon mukaan, on jälkituotannossa paljon vähemmän työtä. Hyvin toteutettu aiempi työvaihe on kaiken lähtökohtana. Se varmistaa koko tuotantoprosessin sujumisen tai ainakin helpottaa sitä. Jälkituotanto on aikaa vievin tuotannon osa ja sen valinnoilla voidaan vaikuttaa koko teoksen ulkomuotoon, muistaen kuitenkin, että huonosta ei saa hyvää – ei edes hyvällä jälkituotannolla.

Kiven ja Pirilän (2008, 30) mukaan esituotanto- ja tuotantotiimin todelliset taidot tulevat esille leikkausvaiheessa eli toisin sanoen leikkaaminen opettaa, mitä tuotantovaiheessa olisi voitu tehdä paremmin. Aiemmissa työvaiheissa tehdyt ratkaisut vaikuttavat suoraan jälkituotantoon. Kiven ja Pirilän (2008, 37) mukaan leikkausta helpottaisi esimerkiksi leikkaava kuvaaminen, jolloin kuvaaja on kuvannut monipuolisesti, vaihtelevia kuvakulmia ja -kokoja, ajatellen etukäteen, miten kuvat leikkautuvat keskenään käsikirjoitusta unohtamatta. Jälkituotantovaiheessa vasta näimme, mitä materiaalia olisi pitänyt kuvata ja mitä pitäisi jälkikäteen kuvata. Joskus leikkausvaihe paljastaa, että materiaalia ylipäättään pitää kuvata lisää (Aaltonen 2011, 342). Dokumenttituotannoissa mennään usein vielä editointivaiheessa kuvaamaan puuttuvaa materiaalia, jos mahdollista.

Koko tuotanto toteutettiin opiskelijatyönä, mutta teimme esituotantovaiheessa tuotannollemme kuvitteellisen budjetin. Koimme hankalaksi budjetoida tällaista tuotantoa, jossa tekijä on itse useassa eri roolissa. Esimerkiksi esituotantovaiheessa oltiin useassa eri roolissa pelkästään yhden päivän aikana. Sen vuoksi koimme esituotannon ja jälkituotannon vaikeimmin budjetoitaviksi.

Tuotannossa itse kuvaustilanne vei vähiten aikaa. Kaikilla työryhmän jäsenillä oli selkeät roolit kuvaustilanteessa. Meillä oli tiedossa kuvauspäivät, joita oli yhteensä kolme. Nämä seikat helpottivat budjetointia. Esituotanto vei toiseksi vähiten aikaa. Esituotantovaiheelle budjetoidut testikuvaukset tulivat tarpeeseen, vaikka ne lisäsivätkin esituotannon hintaa. Koko kuvausryhmän piti olla paikalla harjoituskuvaustilanteessa. Esituotanto ja tuotanto veivät budjetista yhtä suuren osuuden. Prosentuaalisesti esituotannon osuus oli 11,7% ja tuotannon 11,8%.

Jälkituotanto vei budjetista selkeästi suurimman osan, 59,1%, kokonaisbudjetista. Kuvitteelliseen budjettiin leikkaamiselle oli varattu aikaa 40 päivää kummallekin sekä leikkaajalle että apulaisleikkaajalle. Editointilaitteisto oli budjetoitu vuokratiluston hinnalla 40 päiväksi. Se on aika lähellä toteutunutta aikaa, sillä aloitimme editoinnin tammikuussa ja projekti valmistui huhtikuussa. Toki täytyy huomioida, että aloimme tehdä koostevideota, joka vaihtuikin esittelyvideon tekoon. Näin emme olisi toimineet, mikäli video olisi tehty vain tilaajalle. Emme myöskään editoineet joka päivä, emmekä tehneet edes täysiä työpäiviä. Tämän vuoksi kuvitteellisesti vuokrattua editointiyksikköä ei käytetty kustannustehokkaalla tavalla.

Muiden jälkituotantoon budjetoitujen työvaiheiden osalta voidaan katsoa budjetin osittain ylittyneen. Värikorjaukselle oli varattu kaksi päivää ja se vastasi todellisuutta. Äänien jälkityön osalta budjetointi on selkeästi ylittynyt. Äänien säätämisessä ja äänitehosteilla säveltämisessä meni paljon aikaa. Emme myöskään laskeneet spiikkaajalle korvausta, sillä sen käytöstä päätettiin vasta jälkituotannossa. Grafiikoiden tekemiseen oli varattu kaksi päivää. Grafiikoiden työstämiseen meni enemmän aikaa. Jo pelkästään suunniteluun meni päivä. Lisäksi teimme monta erilaista versiota eri grafiikoista ja kokeilimme niiden toimivuutta videon kanssa. Tekstitysten tekeminen eli käännöstyö oli huomioitu budjetissa, mutta tekstitystä ei kuitenkaan lopulliseen versioon lisätty. Näin ollen budjetista kopiokustannuksiin varattu 5,7% jäi tähän työvaiheeseen käyttämättä. Budjettiin oli näiden lisäksi varattu hallintokuluja varten 3,8% ja satunnaisten kulujen varalle 7,7%.

Niin grafiikoihin kuin muihinkin työvaiheisiin kulutettua aikaa olisi voitu nopeuttaa, jos olisi tarkalleen tiedetty mitä halutaan. Aikaa meni siihen, että etsittiin toimivaa

työskentelytapaa jokaiseen uuteen työvaiheeseen. Meillä ei esimerkiksi ollut etukäteen tietoa grafiikoiden animoinnista. Myös videoefektien kokeiluun meni aikaa, koska emme tieneet, millä efektillä saisimme halutun lopputuloksen. Opiskelijatyönä tuotantoa budjetoidessa työvaiheille pitää varata selkeästi enemmän aikaa kuin mitä sama työ ammattilaiselta veisi.

Yksin emme olisi opinnäytetyötämme saaneet valmiiksi. Hyvin toimiva työryhmä tuotannon eri vaiheissa auttoi työskentelyä. Kuvausvaiheessa oli hyvä tunnelma ja homma toimi. Eri tuotannon vaiheiden aikana parin kanssa pystyi jakamaan työtehtäviä ja näin työvaiheista ei tullut liian raskaita kummallekaan. Molemmat osallistuivat esimerkiksi editointiin aktiivisesti. Toinen pystyi jatkamaan työn etenemistä, jos oli sellainen tunne, että projekti junnaa paikoillaan. Toiselta oli myös helppo kysyä mielipidettä, jos oli epävarma jostain asiasta. Hyvällä yhteistyöllä saimme tuotannon onnistumaan.

7 YHTEENVETO

Rankkaa oli, mutta selvittiin. Helpolta projekti ei tuntunut edes esituotantovaiheessa. Tiesimme haastavuuden jo siitä asti, kun otimme työn vastaan. Mutta eihän projekti olisi ollut mielenkiintoinen, jos ei se olisi haastava ja jos ei siitä oppisi uutta. Itsessään tarkka-ammunta aiheena tuotti hankaluuksia, sillä jouduimme omaksumaan ja opiskelemaan uutta aihe-aluetta. Projektin tekeminen ulkopuoliselle tilaajalle toi myös omat haasteensa. Koulun ja tilaajan toiveet videoille olivat varsin erilaiset ja ne muuttuivat tuotannon edetessä. Yritimme noudattaa molempia ja saada videoista samalla meidän ideoiden mukaisia ja näköisiä.

Tuotanto toteutettiin opiskelijatyönä eli nollabudjetilla, mutta esituotantovaiheessa suunniteltu kuvitteellinen budjetti ja aikataulu pitivät aika lailla paikkaansa. Kuvaukset olisi ollut helpompi toteuttaa samassa ajassa suuremmalla kuvausryhmällä. Aikataulujen muutokset hankaloittivat kuvauksia ja pienellä kuvausryhmällä emme voineet olla eri paikassa samaan aikaan. Jälkituotannossa aikaa meni siihen, että teimme opinnäytetyövideon erikseen ja tilaajan video siirtyi myöhemmäksi. Jos videot olisi toteutettu pelkästään tilaustyönä tilaajalle ja tilaajan haluamalla tavalla, olisivat videot olleet aikaisemmin valmiina. Onneksi kuvamateriaalia kuitenkin kuvattiin reilusti. Tämä mahdollisti sen, että pystyimme editointivaiheessa tekemään erilaisia versioita videoista.

Esituotantovaiheessa käsikirjoitettiin ja suunniteltiin paljon, mutta molemmat videot toteutettiin silti kokonaan editointivaiheessa. Osittain helpotimme jälkityötä esituotannossa ja kuvauksissa tehdyillä päätöksillä, mutta osittain taas vaikeutimme sitä tarkoituksetta. Jälkituotantovaiheessa huomasimme mitä olisimme voineet tehdä aiemmissa tuotannon vaiheissa toisin. Emme kuitenkaan jälkituotantovaiheessa enää voineet lähteä kuvaamaan uusintaottoja.

Alkuperäinen käsikirjoituksen mukainen video ei opinnäytetyössä täysin toteutunut, mutta esittelyvideossa on edetty osittain käsikirjoituksen mukaan. Tilajalle tehty kolmas video vastaa käsikirjoitusta parhaiten, sillä siihen käsikirjoitus oli alun perin tehty. Esituotantovaiheessa suunnitellut videoiden kestot pitävät paikkansa. Mainosvideo on minuutin mittainen, tilaajalle tehtävä video on

kestoltaan 20 minuuttia. Editointivaiheessa suunniteltu esittelyvideo on kestoltaan noin 11 minuuttia. Videoiden tarkoituksena on välittää hyvää tunnelmaa ja ilmapiiriä tarkka-ammuntakilpailusta, sillä sellainenhan se on. Mielestämme onnistuimme tässä asiassa hyvin. Toimimme ainakin hieman erilaista näkökulmaa tarkka-ampujista ja heidän toiminnastaan.

Molemmat videot, sekä mainosvideo että esittelyvideo, olivat valmiita aikataulussaan. Mainosvideo julkaistiin helmikuussa 2013 YouTube:ssa ja FinnSniper -esittelyvideo oli valmis huhtikuussa 2013 suunnitelmien mukaan. Tilaajan versio valmistui muiden videoiden jälkeen, mutta se ei tule arvioitavaksi opinnäytetyöhön. Olemme tilaajan kanssa tyytyväisiä molempiin opinnäytetyönä toteutettuun videoon, joten voidaan sanoa, että tuotanto on onnistunut.

Opinnäytetyön tekeminen kehitti meitä media-alan osaajina. Opimme paljon uutta tuotannon aikana esimerkiksi projektinhallinnasta, tuotannon suunnittelusta ja editoinnista. Tämä oli vaativin ja pitkäkestoisin tekemämme projekti. Se edellytti sitoutumista pitkäksi ajaksi ja haluamamme päämäärän tavoittamiseksi haastoimme itsemme tekijöinä onnistuneesti.

LÄHTEET

- Aaltonen, J. 2002. Käsikirjoittajan työkalut – Audiovisuaalisen käsikirjoituksen tekijän opas. Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden seura.
- Aaltonen, J. 2006. Todellisuuden vangit vapauden valtakunnassa – Dokumenttielokuva ja sen tekoprosessi. Helsinki: Like kustannus.
- Aaltonen, J. 2011. Seikkailu todellisuuteen – Dokumenttielokuvan tekijän opas. Helsinki: Like kustannus.
- Artis, A. Q. 2008. The Shut Up and Shoot: Documentary guide. United Kingdom: Focal Press (Elsevier)
- Bordwell, D. & Thompson, K. 2010. Film Art: An Introduction. Ninth edition. New York: McGraw-Hill.
- Chappell, J. 28.08.2012. Avid AMA Best Practices, Digital rebellion. [Verkkosivu]. [Viitattu 02.03.2013.] Saatavana: http://www.digitalrebellion.com/blog/posts/avid_ama_best_practices.html
- Hirsjärvi, S., Remes, P., Sajavaara, P. 2010. Tutki ja kirjoita. 15-16 painos. Helsinki: Tammi.
- Juntunen, M. 1997. Elävän kuvan sanasto. Helsinki: Oy Edita Ab
- Kivi, E. & Pirilä, K. 2005. Elävä kuva – elävä ääni. Ensimmäinen osa, Otos. Helsinki: Like kustannus.
- Kivi, E. & Pirilä, K. 2008. Elävä kuva – elävä ääni. Toinen osa, leikkaus. Helsinki: Like kustannus.
- Kivi, E. 2012. Kuinka kuvat puhuvat – elokuvaäänen pidempi oppimäärä. Helsinki: Books on demand GmbH
- Koiso-Kanttila, V. 2003. Dokumenttielokuvan ohjaus. Opetusmateriaalia. Guerillafilms. [Verkojulkaisu] [Viitattu 18.3.2013] Saatavana: http://www.guerillafilms.fi/pdfs/dokumenttielokuvan_ohjaus.pdf
- Koivumäki, A. 2005. Äänikerronnan lähtökohtia. Äänipää. [Verkkosivu] [Viitattu 17.3.2013] Saatavana: http://www.aanipaa.tamk.fi/lahto_1.htm
- Lähdesmäki, T., Hurme, P., Koskimaa, R., Mikkola, L., Himberg, T. Ei päiväystä. Menetelmäpolkuja humanisteille. Jyväskylän yliopisto, humanistinen tiedekunta. [Verkkosivusto] [Viitattu 03.04.2013.] Saatavana:

<https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/tutkimusstrategiat>

Nichols, B. 2001. Introduction to Documentary. United States of America: Indiana University Press [Verkkokirja] [Viitattu 19.4.2013] Saatavana: <http://books.google.fi/books?id=tFLMar9GsjQC&printsec=frontcover&hl=fi#v=onepage&q=modes&f=false>

Owens, J. & Millerson, G. 2012. Video Production Handbook. Fifth edition. United States of America: Focal Press (Elsevier)

Salo, P. 1999. Tarkka-ampuja 1. Ensimmäinen painos. Omakustanne.

Vuorensola, T., Kaukoma, T., Torssonen, S., Puskala, J., Ollula, P. & Honkonen, J. 2012. Näin tehtiin Iron Sky: Eli kuinka lakkasin olemasta huolissani ja opin rakastamaan Internetiä. Jyväskylä: Docendo Oy